

NORGES BANKS PENGEMARKEDSUNDERSØKELSE

2016

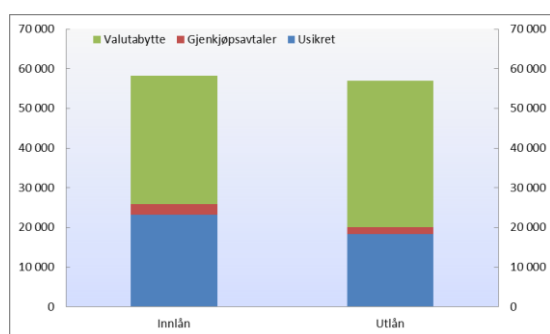
NORGES BANK

Pengemarkedsundersøkelsen 2016

Norges Bank gjennomfører årlig en undersøkelse av aktiviteten i det norske pengemarkedet. Pengemarkedet er sentralt både for implementeringen av pengepolitikken og for det finansielle systemet generelt, men tilgangen på informasjon om aktiviteten er begrenset. Undersøkelsen ble opprettet i 2013 med formål om å øke innsikten i markedet, og gjennomføres i april måned hvert år.

Åtte banker deltok i undersøkelsen i 2016¹. Bankene rapporterte inn- og utlånsaktivitet på usikrede bankinnskudd, valutabytteavtaler² og gjenkjøpsavtaler for april måned. I tillegg svarte de på spørsmål om markedet for norske FRA-kontrakter (forward rate agreement).

Figur 1: Ut- og innlån fordelt på instrument. Daglig gjennomsnitt i april 2016. Millioner kroner

¹ I 2013, 2014 og 2015 deltok henholdsvis 9, 10 og 11 banker i pengemarkedsundersøkelsen.

² Bankene har kun rapportert valutabytteavtaler hvor norske kroner inngår i avtalen.

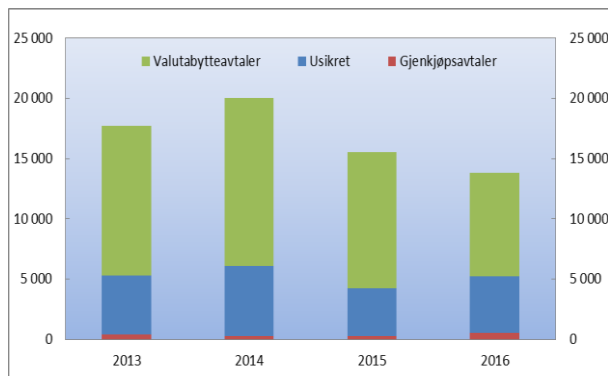
Figurene i dette notatet oppsummerer resultatene fra årets undersøkelse. Figurene med resultater fra 2016 viser gjennomsnittlig daglig låneaktivitet samlet for bankene som deltok i undersøkelsen i april i år. Med låneaktivitet menes summen av inn- og utlån i volum. Figurene som viser utviklingen fra 2013 til 2016 viser gjennomsnittlig daglig låneaktivitet per rapportørbank i april måned gjeldende år.³

Samlet låneaktivitet

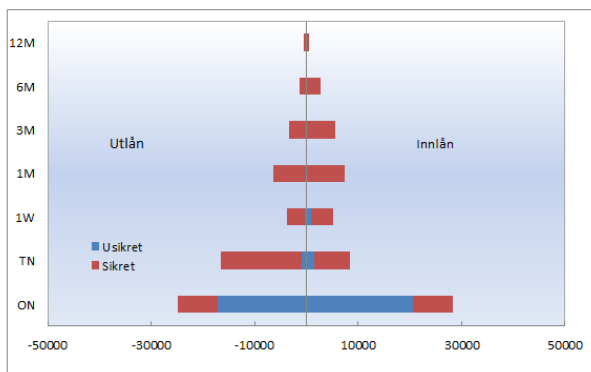
Figur 1 viser bankenes gjennomsnittlige daglige inn- og utlån i pengemarkedet fordelt på finansielt instrument. Rapportørbankene gjorde netto mer innlån enn utlån i det usikrede markedet i april 2016. Bankene rapporterte mest utlån via valutabytteavtaler, hvor det stilles sikkerhet i en annen valuta. Videre utgjorde gjenkjøpsavtaler en relativt liten del av aktiviteten i pengemarkedet. I de tidligere årene pengemarkedsundersøkelsen er gjennomført er det blitt vist tilsvarende resultater.

³ Det presiseres at påskens plassering samt variasjon i hvilke banker som deltar kan gjøre at tallene ikke er direkte sammenlignbare fra år til år.

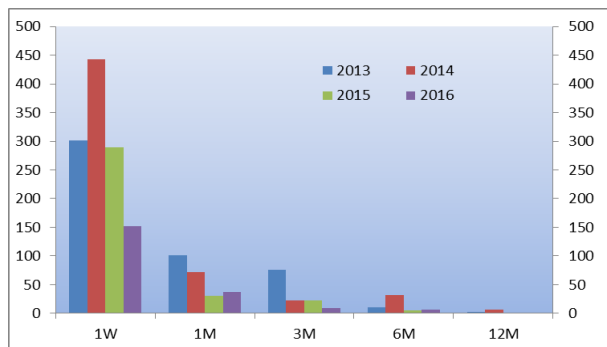
Figur 2: Samlet låneaktivitet i pengemarkedet. Daglig gjennomsnitt per bank i 2013 - 2016. Millioner kroner

Figur 3: Låneaktivitet fordelt på løpetid, transaksjonstype og transaksjonens fortegn. Daglig gjennomsnitt i april 2016. Millioner kroner

Figur 4: Låneaktivitet i usikrede lån, fordelt på løpetider over ett døgn. Daglig gjennomsnitt per bank i 2013 - 2016. Millioner kroner

Den rapporterte låneaktiviteten per bank i pengemarkedet har falt de siste to årene, se figur 2. Fordelingen av låneaktiviteten mellom de ulike instrumentene har endret seg noe fra 2013 til 2016.

Valutabytteavtalenes andel av samlet låneaktivitet har falt fra om lag 70 prosent de tre første årene til om lag 60 prosent i 2016. Gjenkjøpsavtaler utgjorde mellom 1 og 2 prosent av den samlede låneaktiviteten de tre første årene, og økte til 4 prosent i 2016. Usikrede lån sto for mellom 26 og 30 prosent av den samlede låneaktiviteten de tre første årene og økte til 36 prosent i 2016.

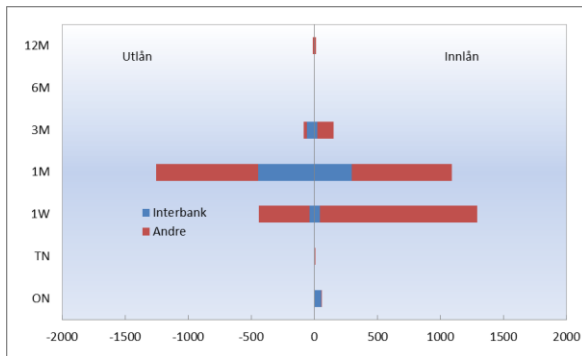
Usikrede transaksjoner

Figur 3 viser hvordan bankenes inn- og utlån var fordelt mellom usikrede og sikrede⁴ transaksjoner. Usikrede transaksjoner forgår i hovedsak med løpetid over natten, og om lag 70 prosent av markedet med løpetid over natten er usikrede transaksjoner. De resterende prosentene som blir gjort i sikrede transaksjoner er i hovedsak valutabytteavtaler. Det ble gjort få usikrede transaksjoner med lengre løpetider.

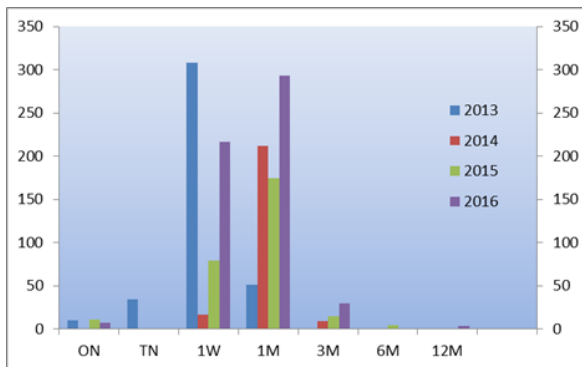
Antall usikrede transaksjoner med løpetider over et døgn har falt de siste årene, se figur 4. Bankene rapporterer at usikrede transaksjoner i hovedsak blir handlet med andre banker som motpart.

⁴ Valutabytteavtaler og gjenkjøpsavtaler er sikrede transaksjoner.

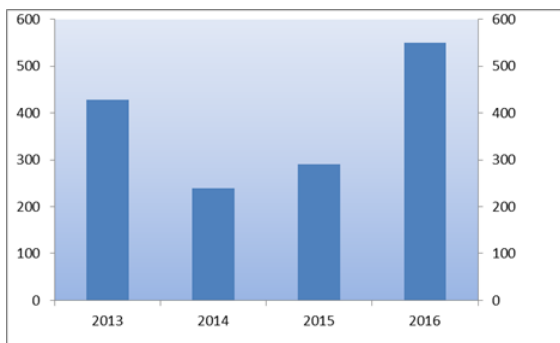
Figur 5: Låneaktivitet i gjenkjøpsavtaler fordelt på løpetid, motpart og transaksjonens fortegn. Daglig gjennomsnitt i april 2016. Millioner kroner

Figur 6: Låneaktivitet i gjenkjøpsavtaler fordelt på løpetid. Daglig gjennomsnitt per bank i 2013 - 2016. Millioner kroner

Figur 7: Låneaktivitet i gjenkjøpsavtaler. Daglig gjennomsnitt per bank i 2013 - 2016. Millioner kroner

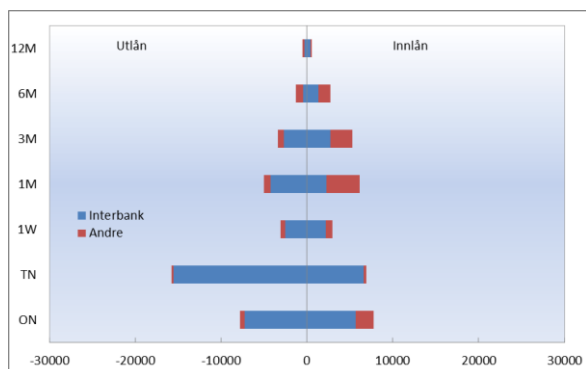
Gjenkjøpsavtaler

Figur 5 viser at rapportørbankene samlet sett låner mer inn enn de låner ut i gjenkjøpsavtaler, og at flest handler utføres med andre motparter enn banker. Det meste av låneaktiviteten i gjenkjøpsavtaler skjer med løpetid på 1 uke og 1 måned.

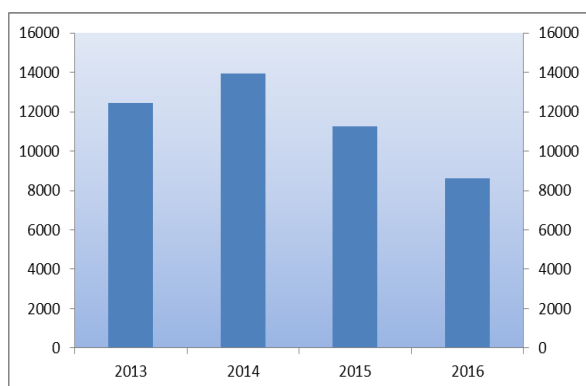
I 2016 var den rapporterte låneaktiviteten i gjenkjøpsavtaler med løpetid på 1 måned høyere enn i tidligere år, se figur 6. Låneaktiviteten i gjenkjøpsavtaler med løpetid på 1 uke var større i 2016 enn i 2014 og 2015, men mindre enn i 2013.

Figur 7 viser utviklingen i låneaktiviteten i gjenkjøpsavtaler siden 2013. Den rapporterte låneaktiviteten var høyest i 2016, da summen av inn- og utlån i gjennomsnitt var om lag 550 millioner kroner daglig per rapportørbank.

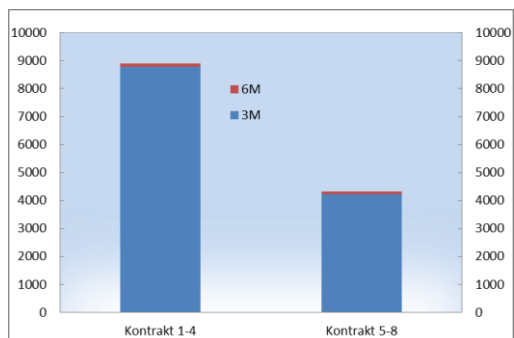
Figur 8: Låneaktivitet i valutabytteavtaler, fordelt på løpetid, motpart og transaksjonens fortegn. Daglig gjennomsnitt i april 2016. Millioner kroner

Figur 9: Låneaktivitet i valutabytteavtaler. Daglig gjennomsnitt per bank i 2013 - 2019. Millioner kroner

Figur 10: Omsatt volum av FRA-er målt ved kontraktens pålydende verdi. Daglig gjennomsnitt i april 2016. Millioner kroner

Valutabytteavtaler

Figur 8 viser rapportørbankenes valutabytteavtaler fordelt på løpetider. Låneaktiviteten var størst i handler med løpetid tomorrow/next (T/N), og rapportørbankene gjorde mer utlån enn innlån på denne løpetiden. På andre løpetider var låneaktiviteten lavere, og fordelingen av rapportørbankenes ut- og innlån noe jevnere.

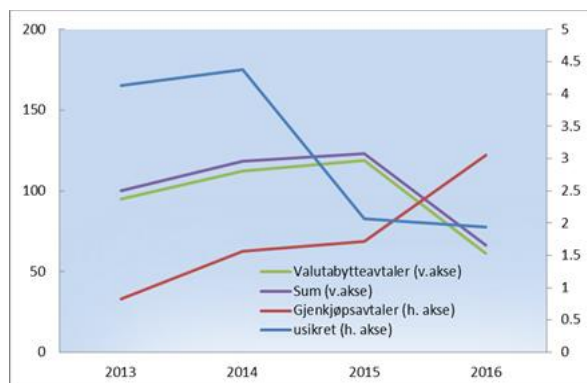
Den daglige låneaktiviteten i valutabytteavtaler per rapportørbank lå i 2016 på om lag 8,6 milliarder kroner. Dette er det laveste nivået de fire årene pengemarkedsundersøkelsen er blitt gjennomført, se figur 9.

FRA-markedet

Figur 10 viser omsetningsvolumet for norske FRA-kontrakter, fordelt på oppgjørsmåte⁵ og løpetid på underliggende pengemarkedsrente. Det omsettes nesten utelukkende i kontrakter med 3-måneders underliggende pengemarkedsrente. Om lag to tredeler av omsetningen blir gjort med de fire første kontraktene, mens om lag en tredel av omsetningen blir gjort med de fire neste.

⁵ De fire første kontraktene har oppgjør på IMM-datoene fra juni 2016 til mars 2017, mens de fire neste har oppgjør på IMM-datoene fra juni 2017 til mars 2018.

Figur 11: Løpetidsvektet låneaktivitet (normalisert) fordelt på instrument. Daglig gjennomsnitt per bank i 2013 - 2016. Millioner kroner

Løpetidsvektet låneaktivitet

Resultatene fra pengemarkedsundersøkelsene i perioden 2013-2016 viser at løpetidsvektet⁶ låneaktivitet i valutabyttemarkedet og det usikrede markedet har falt, se figur 11.⁷ Dette fører til et fall i løpetidsvektet låneaktivitet i pengemarkedet som helhet de siste årene. Lavere løpetidsvektet låneaktivitet i usikrede lån skyldes i hovedsak nedgang i lån med lengre løpetider (jfr. figur 4). Nedgangen i løpetidsvektet låneaktivitet av valutabytteavtaler skyldes en generell nedgang i volum (jfr. figur 9) og gjelder alle løpetider.

Videre viser figur 11 at løpetidsvektet låneaktivitet i gjenkjøpsavtaler har økt jevnt de siste fire årene. Utviklingen kan forklares både med en generell økning i låneaktiviteten og økt aktivitet i gjenkjøpsavtaler med lengre løpetid (jfr. figur 6 og 7).

⁶ Låneaktiviteten er vektet med løpetiden for transaksjonen. ON og TN er vektet med 1, 1 uke med 7, 1 måned med 30 og videre opp til 360 for 12 måneder.

⁷ Låneaktiviteten er normalisert til 100 i 2013.

Tabell 1: Inn- og utlån i det norske pengemarkedet. April 2016. Daglig gjennomsnitt.
Millioner kroner

	Usikret	Gjenkjøpsavtaler	Valutabytte	Sum
Innlån	23 296	2 604	32 291	58 191
Over natten	20 593	56	7 737	28 386
Tomorrow-Next	1 450	5	6 899	8 354
T/N- 1 uke	934	1 292	2 955	5 180
1 uke- 1 måned	199	1 088	6 131	7 417
1 - 3 måneder	73	150	5 317	5 540
3- 6 måneder	48	0	2 704	2 752
6 - 12 måneder	0	14	548	562
Utlån	18 331	1 799	36 796	56 926
Over natten	17 112	1	7 788	24 901
Tomorrow-Next	838	2	15 813	16 654
T/N- 1 uke	280	439	3 074	3 793
1 uke- 1 måned	100	1 258	4 976	6 333
1- 3 måneder	0	85	3 366	3 451
3 - 6 måneder	0	0	1 278	1 278
6 - 12 måneder	0	14	502	516
Sum	41 627	4 403	69 087	115 117

Tabell 2: Omsetning av norske FRA-kontrakter. April 2016. Daglig gjennomsnitt.
Millioner kroner

FRA-kontrakter			
	Kontrakt 1-4	Kontrakt 5-8	Sum
3M	8 786	4 229	13 015
6M	105	95	200
Sum	8 891	4 324	13 215